

Hand in hand,
samen school maken

zorgvisie

Gesubsidieerde Vrije Basisschool
Kloosterstraat 7
2243 Pulle
03 / 484 41 68

“Elkaar **verzorgen**”

Je mag zijn zoals je bent,
Met je talenten en gebreken,
Om te worden zoals je in aanleg bent,
Maar zoals je nu nog niet kan tonen.
En... je mag het worden in jouw tijd
En op jouw wijze.

(naar A.A. Terruwe)

Uitgangspunten

We kunnen stellen dat onderwijs goed werkt voor een kind als het zich goed voelt én als het op zijn eigen niveau verder ontwikkelt. In onze zorgvisie zoomen we daarom dieper in op enkele principes die in onze schoolvisie sterk naar voor komen :

- het bewaken van het welbevinden van onze kinderen
- het streven naar de totale persoonsontwikkeling
- het realiseren van onderwijs op maat.

Onze zorgwerking is er immers op gericht om deze drie streefdoelen zo optimaal mogelijk in de praktijk om te zetten, en er zo zoveel mogelijk voor te zorgen dat aan de twee voornoemde voorwaarden voor efficiënt onderwijs voldaan wordt.

Een kind kan pas komen tot leren en ontwikkelen, als het zich goed in zijn vel voelt. Daarom zien we het als onze eerste missie om het welbevinden van de kinderen nauw op te volgen en op dit vlak zorg te bieden indien nodig. Initiatieven zoals de kindcontacten en onze ‘opkikkerjuf’ dragen hiertoe zeker bij. Alle stappen binnen de zorgwerking, die verder in deze visie omschreven worden, zijn dus in even belangrijke mate van toepassing op zorgen rond domeinen als welbevinden, betrokkenheid en sociale vaardigheden als op vlak van de leerprestaties.

We willen er echt een punt van maken elk kind te (blijven) zien in zijn totaliteit. We weigeren ons blind te staren op wat (nog) niet goed gaat, maar verruimen de focus en gaan op zoek naar talenten van kinderen. Deze willen we enerzijds stimuleren en verder ontwikkelen, maar anderzijds kunnen we de sterke kanten van kinderen inzetten als uitgangspunt om zorg te bieden op domeinen waar dit wenselijk is. Elk kind heeft zijn eigen beperkingen, maar geen enkel kind is zijn beperking, ook niet – meer zelfs : zéker niet – in functie van de zorg die aan hem/haar geboden wordt. Door het totaalbeeld van een kind, met ál zijn persoonlijke kenmerken en kwaliteiten, voor ogen te houden, scheppen we veel meer mogelijkheden naar groeikansen toe.

Streven naar onderwijs op maat volgt automatisch uit de twee voorgaande principes. We willen inderdaad groeikansen creëren voor elk kind. Het groeiproces kan echter sterk verschillen van kind tot kind. We trachten onze (zorg)werking zoveel mogelijk af te stemmen op de zogenaamde ‘zone van de naaste ontwikkeling’ van de kinderen. Dit wil zeggen dat

kinderen tot leren komen wanneer hen vanuit wat ze al kunnen, telkens een stapje verder wordt aangeboden. Elk kind doorloopt het leerproces op zijn eigen tempo, stap voor stap, hier en daar met een omweg, een binnenweg, of zelfs een alternatieve route. Passend onderwijs voor elk kind is ons streefdoel en daarbij speelt de zorgwerking een belangrijke rol.

De zorgwerking: concreet

4 x Z

De principes die we binnen onze zorgwerking steeds voor ogen houden, kunnen we samen vatten als '4 x Z': Zin, Zelfstandigheid, Zelfvertrouwen en Zoeken.

Z **Zin:** het spreekt voor zich dat als we iets doen, we dit doen met een doel. We geven zin aan de activiteiten en delen dit ook met de leerlingen, zodat zij ook het belang inzien van waarom we iets doen/leren. In een specifieke zorgsituatie worden de concrete doelen individueel bepaald, afhankelijk van de beginsituatie van de betreffende leerling, en steeds met de leerplandoelen als referentiekader.

Z **Zelfstandigheid:** het is de bedoeling dat onze leerlingen zelfredzaam worden. Zorginterventies moeten er dan ook op gericht zijn de leerling op termijn (terug) zelfstandig(er) te maken. We willen de leerlingen het gevoel geven: "Zó kan ik het wél!"

Z **Zelfvertrouwen:** als er bij een leerling iets niet lukt, kan het vertrouwen en daarmee samenhangend het zelfbeeld dalen. Dit willen we ten allen tijde vermijden. Door in te zetten op succeservaringen, desnoods door stapjes terug te nemen, willen we het zelfvertrouwen van de kinderen versterken, wat hun welbevinden en dus ook hun leerproces ten goede komt.

Z **Zoeken:** zorg bieden op maat van elk kind, is en blijft het een zoektocht. Samen met (zorg)leerkrachten, leerlingen én ouders trachten we op zoek te gaan naar de meest gepaste aanpak. Acties worden voortdurend geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Hierbij is er geen goed of fout: uit alles wat we doen, leren we weer iets bij en zo helpen we onze leerlingen stapje voor stapje verder.

Zorgcontinuüm

We streven ernaar een school te zijn waar alle leerlingen hun onderwijskansen ten volle kunnen optimaliseren. Ons uitgangspunt is dus dat we alle leerlingen kansen willen bieden om deel te nemen aan het schoolleven in een aangename leefomgeving. Hierbij zullen de meeste leerlingen het gemeenschappelijk curriculum volgen, maar voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften kan er een individueel aangepast curriculum worden uitgestippeld (cfr. bepalingen van het M-decreet). We werken hierbij volgens de vier fasen van het zorgcontinuüm :

Fase 0: Brede basiszorg

In fase 0 wordt er gewerkt aan een krachtige leeromgeving met een warme en geborgen klassfeer waarbij de leerlingen centraal staan en de leerkracht ertoe doet. Elke leerkracht staat model voor de leerlingen, wat niet wil zeggen dat de leerkracht alles voordoet en de leerlingen dit moeten overnemen. Een vertrouwensband tussen de leerkracht en de leerling is in deze fase cruciaal.

FASE 0

Door af te wisselen in werkvormen (klassikale instructie, partnerwerk, groepswork, hoekenwerk ...) krijgen alle kinderen de kans om de leerstijl die hen het meest ligt, te ontplooiën. Verder proberen leerkrachten zoveel mogelijk rekening te houden met het ontwikkelingstempo van elke leerling. In grotere klassen kunnen zij hierbij ondersteund worden door co-teachers, wat de mogelijkheid biedt tot extra begeleiding in de klas of om de klasgroep voor bepaalde activiteiten op te splitsen in kleinere groepen.

Ook een doordachte klasinrichting draagt bij tot een krachtige leeromgeving. Vanuit het principe van 'UDL' (Universal Design for Learning) denken we na over wat we voor een hele klasgroep kunnen gebruiken vanuit de noden van één kind. Zo worden bepaalde materialen ter beschikking gesteld, zoals visuele voorstellingen aan de hand van wandplaten en/of individuele schema's, hoofdtelefoons i.f.v. concentratie, time-timers i.f.v. tempo, ...

Fase 1: Verhoogde zorg

FASE 1

Als de brede basiszorg niet volstaat om een leerling optimaal te laten ontwikkelen, gaan we over naar de fase van de verhoogde zorg. In deze fase wordt er voor een bepaald kind extra zorg voorzien onder de vorm van REDICODIS-maatregelen (REmediëren, Differentiëren, COmpenseren en DIspenseren). Deze zijn erop gericht om het kind zo goed mogelijk te begeleiden binnen het gemeenschappelijk curriculum. De overgang naar deze maatregelen wordt besproken met klas- en zorgleerkracht (tijdens onze 'zorgbabbels') en steeds ook met de ouders. Bij de praktische uitwerking van de afgesproken maatregelen krijgt zorgleerkracht een actieve rol. Zij kan instaan voor de ontwikkeling van bepaalde (hulp)materialen en/of de individuele begeleiding van de leerling op zich nemen.

Fase 2: Uitbreiding van zorg

FASE 2

Wanneer blijkt dat ook de verhoogde zorg onvoldoende is voor de leerling, schakelen we de hulp van het CLB (Centrum voor LeerlingenBegeleiding) in. Tijdens het MDO (Multi-Interdisciplinair Overleg) wordt een uitgebreide analyse van onderwijs- en opvoedingsbehoeften van het kind in kaart gebracht en wordt er gezocht naar extra ondersteuningsmaatregelen en redelijke aanpassingen die tegemoet komen aan de zorgvraag van het kind. Hierbij kan er een hulpvraag gesteld worden aan het ondersteuningsnetwerk. Een ondersteuner met expertise in het betreffende zorgdomein kan dan gedurende een korte periode de leerling en/of leerkracht gericht begeleiden op de klasvloer. Deze begeleiding zal er steeds op gericht zijn om de leerling en/of leerkracht sterker te maken in de omgang met de specifieke problematiek en wordt dan ook afgebouwd wanneer een haalbare werking met de betrokkenen (leerkracht, leerling, ouders) is afgestemd. In bepaalde situaties wordt er ook doorverwezen worden naar externe hulp zoals begeleiding door een logopediste, kinesiste, psychologe,... In dit geval trachten we als school een goede samenwerking en regelmatig overleg tussen alle betrokkenen te realiseren om de begeleiding van de leerling optimaal op elkaar af te stemmen en zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. De uitbreiding van zorg is er nog steeds op gericht de leerling het gemeenschappelijk curriculum zo lang mogelijk te laten volgen.

Fase 3: Individueel aangepast curriculum (IAC)

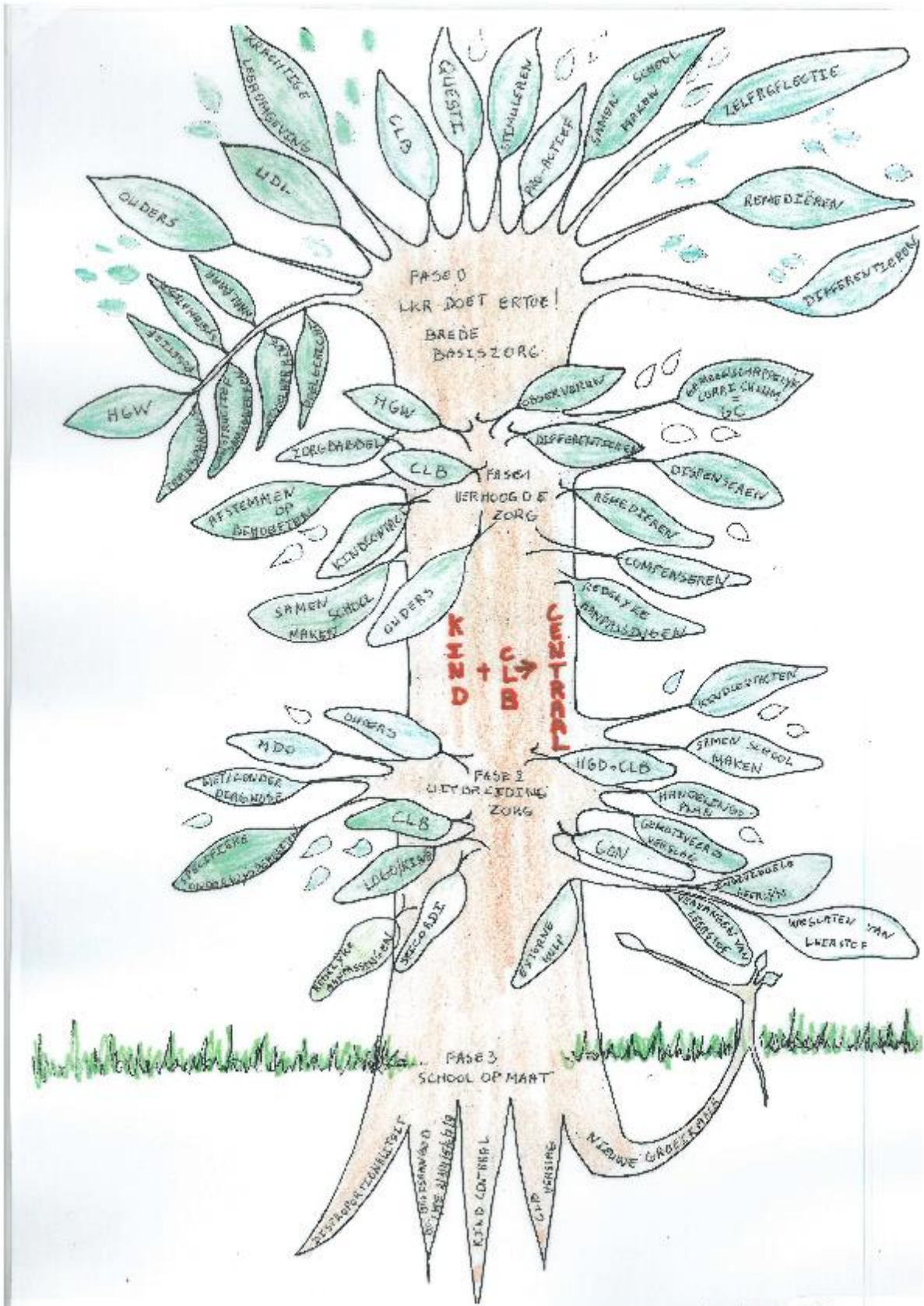
FASE 3

Als blijkt dat de aanpassingen om een leerling binnen het gemeenschappelijk curriculum mee te nemen ofwel disproportioneel ofwel onvoldoende zijn, kan aan een individueel aangepast traject worden gedacht. Hierbij wordt afgestapt van het gemeenschappelijk curriculum en worden doelen geselecteerd, gericht op de onderwijs- en opvoedingsbehoeften en –mogelijkheden van de leerling. We trachten onderwijs op maat te bieden binnen de context van de eigen school. Indien dit niet de weg is die het meest tegemoet komt aan de behoeften van de leerling, kan het advies gegeven worden om over te stappen naar een school met aangepast onderwijs.

Net zoals bij fase 2, is de rol van het CLB in dit proces cruciaal. Zij ondersteunen ouders en school in de zoektocht naar de onderwijsvorm die het best aansluit bij de behoeften van het kind.

Om het zorgcontinuüm met de 4 fasen en alle betrokken actoren nog duidelijker in kaart te brengen, werkten we, naast het 'officiële' piramideschema (zie terug) een eigen visuele voorstelling uit, nl. onze 'zorgboom'. Hierbij situeert de brede basiszorg zich bovenaan in de weelderige kruin. De opeenvolgende fasen worden verder doorlopen van boven naar beneden met in fase 3 de mogelijkheid tot een nieuwe groeikans in een andere school.

De zorgboom

Handelingsgericht werken (HGW)

Onze zorgwerking is doordrongen van de principes van 'handelingsgericht werken'. HGW heeft 7 uitgangspunten :

1. De onderwijsbehoeften van de leerling staan centraal : wat heeft deze leerling, met deze ouders, in deze school, met deze leerkracht nodig om de vooropgestelde doelen te bereiken?
2. Een goede afstemming en wisselwerking tussen leerlingen, leerkrachten, ouders en de school verbetert de aanpak.
3. De leerkracht doet ertoe : de leerkracht speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van zijn leerlingen.
4. De focus ligt op de positieve aspecten, die we kunnen gebruiken om hierop verder te bouwen.
5. Een constructieve samenwerking tussen het kind, zijn/haar ouders, de leerkrachten en de school is noodzakelijk om ontwikkelingstappen te zetten. Ouders zijn ervaringsdeskundigen als het over hun kind gaat, de leerkrachten de onderwijsprofessionals en de leerlingen regisseur van hun eigen leerproces. Wanneer wij allemaal samen de handen in elkaar slaan, kunnen we samen veel bereiken.
6. We willen doelgericht werken : we formuleren doelen en bekijken wat er nodig is om die doelen te bereiken.
7. De werkwijze is systematisch en transparant : er worden duidelijke afspraken gemaakt over welke stappen gezet (zullen) worden en deze worden ook met alle partijen gecommuniceerd.

Uit al het voorgaande mag blijken dat overleg binnen onze (handelingsgerichte) zorgwerking het sleutelwoord is. Er worden dan ook op regelmatige basis verschillende overlegmomenten georganiseerd :

- **zorgbabbels** : een viertal keer per schooljaar worden alle leerlingen die op één of andere manier een zorgvraag hebben, intern besproken met klasleerkracht, zorgleerkracht en directie. Er wordt dan samen nagedacht over de eerste mogelijke zorgstappen. De zorgbabbels situeren zich in fase 0 en 1 van het zorgcontinuüm. Naar aanleiding van een zorgbabbels kunnen zich in fase 0 en 1 van het zorgcontinuüm. Naar aanleiding van een zorgbabbels kan, indien wenselijk, een oudercontact en/of MDO gepland worden.
- **MDO** : tijdens dit multidisciplinair overleg worden zorgvragen waarop we intern op school geen (voldoende) antwoord hebben, voorgelegd aan het CLB. Vanuit hun vakkennis en expertise kunnen zij adviezen geven en mee een plan van aanpak opstellen voor een bepaalde leerling. Wanneer we een MDO organiseren, zitten we in fase 1 of 2 van het zorgcontinuüm.
- **oudercontact** : elk trimester wordt er één formeel oudercontact georganiseerd, waarbij het functioneren van de kinderen besproken wordt. Dit is echter slechts één van de vele kansen tot overleg tussen school en ouders. Bij specifieke zorgen rond een leerling, zullen we deze momenten ook niet afwachten. We spelen liever kort op de bal en contacteren ouders om hen uit te nodigen voor een overleg wanneer dit aan de orde is.

Naast de reeds voorziene overlegmomenten, kan ten allen tijde een extra bespreking gepland worden wanneer dit zinvol blijkt. De school is hierin de spilfiguur die alle betrokkenen samen rond de tafel brengt, al kan het initiatief voor het overleg zeker ook bij de ouders of andere betrokkenen liggen. Bovendien worden, zoals reeds gezegd, ook overlegmomenten georganiseerd tussen school, ouders en andere partners die bij de begeleiding van de kinderen betrokken zijn.

Alle (zorg)stappen die voor een kind genomen worden, worden zorgvuldig bijgehouden in het (gedigitaliseerde) leerlingvolgsysteem. Per schooljaar wordt voor leerlingen van wie dit van toepassing is, een handelingsplan opgesteld waarin, volgens de principes van HGW, vanuit de

concrete zorgvra(a)g(en), een plan van aanpak wordt bepaald, geëvalueerd en bijgestuurd. Ook een beknopt overzicht van individuele zorgmomenten van elk kind kan hier geraadpleegd worden. Zo behouden we het overzicht over de gehele schoolloopbaan van de leerlingen en kan op elk moment nagegaan worden wanneer voor een leerling specifieke stappen zijn gezet.

Taak zorgteam op 3 niveaus

De taak van de zorgleerkracht / het zorgteam situeert zich op drie niveaus : op leerlingniveau, op leerkrachtniveau en op schoolniveau.

- De zorgleerkracht kan ingezet worden als co-teacher om leerlingen efficiënter te ondersteunen. Dit kan gebeuren door (mee) te komen begeleiden in de klas of door een parallelle les te geven aan een deel van de klasgroep. Het kan ook zijn dat de zorgleerkracht individueel of in kleine groep met kinderen aan de slag gaat, bijvoorbeeld om bepaalde leerstof te remediëren of om verdiepingsprojecten aan te bieden (de zogenaamde 'kangoeroewerking', zie verder). Bovendien kan de zorgleerkracht fungeren als vertrouwenspersoon ('opkikkerjuf') wanneer kinderen iets kwijt willen en zich hiervoor niet tot de klasleerkracht richten.
- De klasleerkracht is de spilfiguur voor het zorgbeleid op klasniveau. Hij/zij zorgt voor een brede basiszorg binnen de klaswerking en is op die manier de eerstverantwoordelijke voor de zorg voor elk kind van de klasgroep. In deze omvangrijke taak staat de leerkracht er echter niet alleen voor. Een belangrijke opdracht van de zorgleerkracht is immers de ondersteuning van de klasleerkrachten. De zorgleerkracht organiseert mee de binnenklasdifferentiatie, zoekt mee naar mogelijke manieren van aanpak, helpt bij de concrete uitwerking ervan en bij de ontwikkeling van materialen die hiervoor nodig zijn, reflecteert mee over de effecten van de aanpak en plant mee het verdere verloop. Indien de zorgleerkracht fungeert als co-teacher, kan dit ook voor de leerkracht een vorm van ondersteuning bieden.
- Op schoolniveau is de zorgleerkracht / het zorgteam verantwoordelijk voor de coördinatie van zorginitiatieven op niveau van de school. Hij/zij is het aanspreekpunt voor zowel leerlingen als leerkrachten als ouders als externen wat de zorgwerking betreft. De zorgleerkracht organiseert overlegmomenten tussen alle betrokkenen en is de rechtstreekse contactpersoon met het CLB. Het is ook zij/haar taak pedagogisch-didactische knelpunten bespreekbaar te maken en te streven naar een gelijkgerichte aanpak binnen de school.

Kangoeroewerking

Er wordt nogal eens onterecht vanuit gegaan dat de zorgwerking op school enkel in functie staat van de leerlingen met zwakkere leerprestaties. Niets is minder waar. We toonden reeds aan dat ook andere zorgen aanleiding kunnen zijn om een zorgtraject voor een kind op te starten. Zo is dit bijvoorbeeld vaak het geval voor hoog- en meerbegaafde leerlingen. De bedoeling van het onderwijs is dat kinderen tot leren komen. Voor kinderen voor wie de leerstof die aangeboden wordt, vanzelf gaat, is dit echter geen evidentie. Het gevaar bestaat dan ook dat zij gedemotiveerd raken, afhaken en hun talenten niet ontplooiën, wat nefast is voor hun welbevinden, betrokkenheid op het schoolgebeuren én voor de ontwikkeling van een goede leer- en werkhouding naar hun latere leven toe. Daarom kiezen we om ook voluit in te zetten op verdiepingskansen voor onze (cognitief) sterkste leerlingen.

Op klasniveau gebeurt er differentiatie naar boven toe door sneller over te stappen van de basis- naar de uitbreidingsleerstof of door uitdagendere opdrachten aan te bieden waaraan leerlingen zelfstandig of in kleine groep kunnen werken. Vaak krijgen deze kinderen ook aangepast huiswerk, waarbij zij ook hier weer taken krijgen die van hen wat meer denkwerk vergen dan de 'gewone' herhalingsoefeningen die doorgaans ter inoefening als huiswerk gegeven worden.

Daarnaast nemen deze leerlingen wekelijks deel aan een 'kangoeroeproject', onder begeleiding van de zorgleerkracht, dat per graad georganiseerd wordt. Hierbij kiezen de leerlingen een thema waarrond ze willen werken. Dit thema wordt dan gedurende een periode grondig uitgewerkt in de kangoeroeklas en eventueel aansluitend gepresenteerd aan de eigen klasgroep.

Voor bepaalde kinderen kan het wenselijk zijn nóg een stapje verder te gaan en hen gedeeltelijk los te koppelen van het gemeenschappelijk curriculum wanneer zij dit al duidelijk beheersen. In dit geval werkt de zorgleerkracht samen met de klasleerkracht en in samenspraak met de ouders een individueel traject uit voor de leerling. Dit traject wordt opgevolgd en begeleid door de klas- en/of zorgleerkracht en op zeer regelmatige basis besproken met de leerling zelf, zodat deze geprikkeld wordt om te reflecteren over zijn/haar eigen leerproces en dit zelf (bij) te sturen.

Tot slot

Het mag duidelijk zijn dat de zorgwerking bij uitstek een samenwerking is tussen alle betrokken partijen : school, ouders, eventueel externen en niet in het minst de leerlingen zelf. In de 21^e eeuw willen we onze kinderen vormen tot zelfstandige personen die de regie van hun eigen leerproces mee in handen willen nemen en sturen. We zien het als onze professionele opdracht om hen hierin te begeleiden en alle kansen te bieden om te ontwikkelen en hun talenten te ontplooiën. We willen van onze zorgwerking dan ook een **VER**zorgwerking maken, waarbij we kinderen zo VER mogelijk brengen in hun leerproces. Op die manier trachten we al onze Pulse Parels op hun eigen manier te laten schitteren!

Neem maar de tijd
om te groeien
te stralen

om tijdens het ontdekken
soms te verdwalen

te beleven, verwonderen
met jouw blik en hart open

en weet dat wij
altijd
met jou mee zullen lopen

